

Heburuu

Seme wemu w'a tun Heburuu shi wu mu ge

Mii we seme we d'a yiri we

Wèe ya ta we seme we kavɔɔ tii ce we. Ga l'a fiinɛ na wu kavɔɔ wu bi Girekii jomɔ pu ce xuuni, na Yawutuu kalegeɛ ki be ce, na Kariɲeege Nɔmɛ Nilɛ li be ce xuuni.

M'a jo Heburuu la, ma shiin ya jo Yawutuu la, yi beeri je nigin. Yawutu wu bye wii wemu ya dà Yesu Kirisa na ge, bani w'a yu na «wèe sefeleɛ» (Heburuu 1:1). N'a daa fɛɛ nizhiilee pu baraga ni w'a Kile Jozaama pu ta (Heburuu 2:3).

We seme we kakana juɲɔ

Yawutuu piimu p'a bi giin p'i guri Yesu nɔhɔ ni, p'i ba daha Yawutuu wo kalegeɛ ki feni sanha ge, pee mu w'a we seme we tun, kɔnhɔ p'i gori yaha Yesu wo n'a daa wu ni. Ga wèe ya ce xuu weke wuu mu w'a wu tun we. A wu li she pu na na Yesu ya ye yaɲmuyɔ yi beeri na.

Kile Jomɔ yere l'a pye we seme we wo funɲɔ jomɔ pe. Ga, a p'i seme nifenhene la ka na fara pu na.

Seme wu kafila juɲɔyɔ

Heburuu 1—2 Kile tudunmɔ wu je Kile Ja we. W'a ye melekee na.

Heburuu 3:1—4:13 Kile Ja w'a ye Kile tudunmɔ Musa na.

Heburuu 4:14—7:28 Kile Ja wu je saraya jaha shɔɔnrivɔɔ nijeme.

Heburuu 8:1—9:28 Kile ya kariɲeege nivonɔ kemu teɲe ge, kee ya ye nizhiige ki na.

Heburuu 10:1-18 Kile Ja wu saraga k'a ye Musa wo saliya wu woyo yi na.

Heburuu 10:19-39 Na samɔhɔɔ ni lowaa ta n'a daa wu ni.

Heburuu 11:1—12:13 Wù sefeleɛ piimu p'a pye n'a daa wu wo namaa pu ge.

Heburuu 12:14—13:21 Yemu y'a jo waha ge, ni fundogo jomɔ, ni duba.

Heburuu 13:22-25 Seme nifenhene ni fò mujuu.

Kile ya yu ni wèe ni wu Ja Yesu Kirisa gbɔɔɔ ni

1 ¹ Kile ya jo ni wèe sefelee pu ni taatoronɔ li ni teegee nɔnehengee ni; ni jogaŋaa nɔnehengee ni, Kile tudunmɔɔ pii ɔ na. ² Ga nime, ye cazaya ye na w'a wu jomɔ pu kan wu Ja wu mu wu jo wèe mu. Wee Kile ya teŋe na pye yaŋmuyɔ yi beeri wo cen lɔɔɔ. Wee gbɔɔɔ be ni w'a koŋɔ yàa. ³ Wee ɔe Kile wo nɔɔɔ wu w'a ɔi ge, wu ni Kile keree ki ɔe nigin. Yaŋmuyɔ yi beeri yi ɔe wu sefeere jomɔ pu gbɔɔɔ ni. W'a sipyii je na yeege pu jurumu wu ni, na diin Se Beeri Fɔɔ To Kile kanige ce fugba wu ni.

Yesu Kirisa ya ye melekee pu na

⁴ Kile Ja w'a ye melekee pu na fo xuuni, bani Kile ye pyaa ya mege kan wu mu kemu k'a ye fo xuuni pu woyo yi na ge. ⁵ Kile ya ta meleke wa shishiin pye na: «Mu ɔe ne Ja, ne mu pye na Pya nɔnaa we.»? W'i ya ta meleke wa pye na: «Ne na ba bye ma To, m'a bye ne Ja we.»* ⁶ Na fara lee na, Kile ya wu Ja nigin wu tun koŋɔ na tuun wemu ni ge, na jo: «Melekee pu beeri p'a wu pele.»*

⁷ Ye w'a jo wu melekee pu shizhaa na ge, yee ye:

«Tudunmɔɔ pu ɔe pii, na ɔe kapyebyii,
W'a pu ɔeri kafeege; na pu ɔeri naŋiŋe.»*

⁸ Ga ye Kile ya jo wu Ja wu shizhaa na ge, yee yi wa me:

«Mu ɔe Kile, ma saanra ti da ga xho bada we.
Mu wo fanha ki publiin le, tiime publiin li ɔe lii.

⁹ Keree kiimu k'a tii ge, kee k'a dan mu ni,
katiibaana ya dan mu ni bada we.

Lee wuu na ma Kile w'a ma paha bulo,
na wu fundanga sinme pu le ma ɔuŋɔ ni,
pee pemu p'a li shee na m'a ɔeri saan ge.

A wu ma pye m'a ye ma kaafee na.»*

¹⁰ Kile ya jo Kirisa shizhaa na sanha na:

«Kafɔɔ, mu w'a ɔiŋe nɔho shan fo taashiine li ni.
Muye pyaa keye y'a fugba wu be yàa.

¹¹ Ye yaŋmuyɔ ye beeri yi da ba doro,
ga mu kunni na ba bye ma tateenge ni fo gbee.
Yi beeri na ba le

* 1:5 Zaburuu 2:7; 2 Samuweli 7:14 * 1:6 Duterenome 32:43; Zaburuu 97:7

* 1:7 Zaburuu 104:4 * 1:8-9 Zaburuu 45:7-8; Ezayi 61:3

ba fãña ya legi legana lemu na we.

¹²Ma na ba yi kuri ba p'a fuugo kurulo we.

Yi na ba ñeri ba sipya ya faleñe ñeri we.

Ga mu kunni, mu wa ma siime na,

tehenε be di wa ma cana ñehεε na we.»*

¹³Ayiwa, Kile sanha yi jo na meleke wa mu bada we na:

«Tiin saanra tateenge ki ni na kanige ce,

fo di ba ma peen pye

ma ñidahaa tatahaña.»*

¹⁴Melekeε ñe jɔɔ ye we? Pu beeri pu ñe munahaa, tudunmɔɔ pu ñe pii. Sipyyii piimu pu da ba shɔ ge, Kile ya melekeε pu tunni pu na pee ñeri.

2¹Ayiwa lee wuu na, keree kiimu wèe ya logo ge, wèe ya yaa na wù funyɔ yaha ki na xuuni, kɔnhɔ wù funɔɔ ganha da wɔ wù ki yaha we,

²Bani melekeε p'a jomɔ pemu jo ge, pee ya pye can; piimu ya ta pee jomɔ pu wii yaaga we, kelee piimu p'a she pu ni ge, Kile ya pee beeri saraa na be ni pu kapyegge ni. ³Ayiwa, Kirisa ya wèe shɔ shɔgana lemu na ge, Kafɔɔ ye pyaa k'a pye shenshiime na tee ñuwuuro ti kaa jo. Lee kadugo na, wu kalaapiire ti t'a pu logo ge, a pee di pu jo fiinɔge wèe mu. Ayiwa, wù bu le yaha jaha kaa, shɔgana leke na wèe di da ba sii zhɔ pee kanhama pu na we? ⁴Kile ye pyaa ya li she na pee jomɔ pe ñe can. A w'i sefeere kan wu kalaapiire ti mu p'a naha shesheere ni kagbɔhɔɔ ni kakanhaña tuuyo ñiñehye pyi. W'a Fefeere Munaa li wo loolodahaa ki be kan pu mu be, na be ni wuye pyaa ñidaan ni.

Yesu Kirisa gbɔɔɔ ni sipya ya ñuwuuro taa

⁵Ayiwa, kobaña kemu kaa wèe ya yu ge, Kile ya ta kee wo ñuɔɔ feere ti kan melekeε pu mu we. ⁶Ga l'a ka Kile Kafila wu ni na:

«Sipya ñe naha

fo mu w'a ma funɔɔ shaa ni wu ni we?

Sipyiyawyyii ñe naha

fo mu w'a li kasεεge pyi we?

⁷M'a wu cεreɔge na foro

melekeε pu tãan ñeri funɔɔ ni.

M'a nɔɔɔ ni pεeɔge tɔ wu ñuɔɔ ni

na pye wu saanra ñudɔɔ.

⁸M'a yanmuyɔ yi beeri kuu wu kan.»*

* 1:10-12 Zaburuu 102:26-28

* 1:13 Zaburuu 110:1

* 2:6-8 Zaburuu 8:5-7

Ayiwa ma bu logo na Kile ya «yaŋmuyɔ yi bæeri» kuu wu kan, lee kɔri wu ɲe na yaŋmuɲɔ ka shishiin ɲe kuubaa wu mu wɛ. Ga lee be na, wɛe sanha yaŋmuyɔ yi bæeri ɲa y'a kuu wu mu wɛ. ⁹ Ga Yesu wemu w'a cɛɛɲɛ na foro mɛlekɛɛ pu tãan jeri funɲɔ ni, kɔnhɔ wu xhu sipyiire ti bæeri wuu na Kile wo niime wu gbɔɔɔ ni ge, nime wee ya nɔɔɔ ni pɛɲɛ ta, bani w'a xu wo kanhama pu soro.

¹⁰ Ayiwa can na, we w'a yaŋmuyɔ yi bæeri yàa, ni yaŋmuyɔ yi bæeri ya yàa wu wuu na ge; l'a be To Kile mu wu Yesu pye ɲuɲɔfɔgbɔ nijemɛ jaagi baa wo wu kanhama pu gbɔɔɔ ni. Kɔnhɔ shenɲehemɛ di bye Kile nagoo, p'i jé wu nɔɔɔ wu ni. Bani Yesu wu ɲe pu ɲuwuuro ti ɲuɲɔfɔ. ¹¹ Yesu wemu w'a sipyii jii na wo pu jurumu ni ge, wee ni wu sipyijii pu bæeri To wu ɲe Kile. Lee wuu na, li ya ta pye shiige wu mu w'a pee pyi wu cebooloo wɛ. ¹² Lee wuu na w'a jo:

«Kile, n'a da ma mɛgɛ ki yiri na cebooloo pu mu,
di ma masɔɲɔ yogo cee na sipyii pu bæeri nii na.»*

¹³ A wu Kile pye sanha na:

«N'a da mu pye na tadaɲa.»
Na nɔhɔ jo sanha na:

«Kile ya nagoo piimu kan ne mu ge,
ne ni pee piiri shiizhan.»*

¹⁴ Ayiwa, sipyii p'a pye Kile nagoo pee, lee wuu na Yesu be ya pye sipyiyawyii. W'a pye mu kɔnhɔ wu xu wu gbɔɔɔ ni, xu sefɛɛɛ te ti ɲe Shitaanni keɲɛ ni ge, tee di gyɛɛgi. ¹⁵ Xu ɲii fyaara ya piimu pye Shitaanni wo buloo pu shi wu caɲa ɲehɛɛ ki bæeri funɲɔ ni ge, kɔnhɔ wu pee be ɲuɲɔ wolo. ¹⁶ Can na Yesu ya ta pa di ba mɛlekɛɛ pu shɔ-ɛ de! Ga Ibirayima nagoo w'a pa shɔ. ¹⁷ Lee wuu na li waha l'i waha, w'a yaa na pye sipyiyawyii pyegana bæeri na, kɔnhɔ wu bye pu saraya ɲaha shɔɔnriwɛɛ wo ɲuɲɔfɔgbɔ, wemu w'a ɲuɲɔ ɲaari, na ɲe ɲɔmɛɛ fɔɔ Kile wo labye wu ni ge. Kɔnhɔ wu sipyii pu wo jurumu wu foo tɔ.

¹⁸ Ayiwa, piimu p'a gana nɔwuuro keɲɛ ni ge, wu na já pee tege nime. Bani wuyɛ pyaa ki be ya jé nɔwuuro ni kanhama ni.

Kirisa ya ye Kile tudunmɔɔ Musa na

3 ¹ Lee wuu na, na cebooloo Kile ya yee piimu yiri, na yee pye wu fɛfɛɛɛ sipyii fugba wu wo ɲaɲiɲɛ ki kaa na ge, ne funɲɔ ki ɲe wù wù funyɔ yaha nidoyo Yesu na; Kile ya Yesu wemu pye wu tudunmɔ, ni saraya ɲaha

* 2:12 Zaburuu 22:23 * 2:13 Ezayi 8:17-18

shoornivee wo juyɔfɔgbɔ wèe wo n'a daa wu shizhaa na ge, ² Kile w'a wu teɲe wee labye wu na, a w'i bye ɲɔmɛe fɔɔ ba Musa ya pye ɲɔmɛe fɔɔ wu labye wu ni Kile puga ki ni we. ³ Ga Yesu ya yaa ni pɛɛɲe ni na ye Musa na, bani puga yaavɔɔ ya pɛɛɲe taa na ye puga kiye pyaa na. ⁴ Puga bæeri, sipya wu ɲe ki yereɲɛvɔɔ, ga yaɲmuyɔ yi bæeri yereɲɛvɔɔ di ɲe Kile. ⁵ Kile tudunmɔɔ Musa kunni ya pye Kile wo kapyebye, wemu w'a kapyeɲe ki pye ni ɲɔmɛe fɛere ni Kile wo puga ki ni ge. Kile bu jomɔ pemu jo w'a pee jo sipyiire ti mu. ⁶ Ga Kirisa ya pye Kile Ja wemu w'a pye ɲɔmɛe fɔɔ ge. W'a tiin Kile puga ki ni, na bye yaɲmuyɔ yi bæeri ɲuyɔ ni. Wèe pu ɲe kee puga ke; wèe funyɔ y'a taan jo n'a daa we ni tadaɲa kemu wa wèe mu ge, wèe ya yaa na la le, na gori yaha kee na fo taaxɔ le.

ɲmɔɔ lemu l'a gbegele yaha Kile wo sipyii pu mu ge

⁷ Lee na Fɛfɛere Munaa ya jo:

«Yi bu Kile jomɔ pu logo ɲɲaa,

⁸ yi ganha bu da niwegee waha,

ba yi sefelee p'a li pye

pu wo n'a she wu tuun wu ni siwaga ki ni we.

⁹ Wee xuu wu ni yee sefelee p'a jo

p'i ne Kile taanna wii,

na ta pu d'a ne kapyegee ki ɲa,

fo na she nɔ yee kelee shishɛere (40) na.

¹⁰ Lee wuu na, ne luu ya yiri pu taan;

a ne jo: «Pu funɲɔ keree k'a pu piinɲe tuun bæeri ni;

ne giin p'i na koo lemu ce ge,

pu ya lee ce we.»

¹¹ Lee wuu na, ne luu ya yiri xuuni, a ne gaa jo:

«Pu da ga ba jé ne wo ɲmɔɔ li ni bada we.»*

¹² Na cebooloo, y'a yiye kaseri, n'a daa baara zɔguuɲɔ ganha bu da wa shishiin ni, wu zhe Kile ɲii wo wu ni we. ¹³ Ga y'a yiye yeri caya bæeri, ɲɲaa na já jo caya yemu bæeri na ge, kɔnhɔ jurumu ganha bu da yee wa shishiin piinɲe wu yi niwegee pye ki waha we. ¹⁴ Tadaɲa kemu wèe ya ta fo taashiine li ni ge, wèe bu la le wùye ni na gori yaha kee tadaɲa ki na fo na she nɔ li tɛhene na, wee tuun wu ni wù na bye Yesu wo kariɲii. ¹⁵ L'a ka Kile Kafila wu ni na:

«Yi bu Kile jomɔ pu logo ɲɲaa,

yi ganha bu da niwegee waha,

ba yi sefelee p'a li pye

pu wo n'a she wu tuun wu ni siwaga ki ni we.»*

* 3:7-11 Zaburuu 95:7-11

* 3:15 Zaburuu 95:7-8

¹⁶ Ayiwa, piike pu d'a Kile jomɔ pu logo, na nɔhɔ n'a she le puyɛ ni wɛ? Kile tudunmɔɔ Musa ya piimu bɛeri naha co na foro Misira fiige ki ni ge, ta pee bɛ wɛ? ¹⁷ Piike t̄an Kile luu d'a ȳiri fo yee kelee shishɛɛɛ (40) wɛ? Piimu p'a jurumu wu pye na xhu siwaga ki ni ge, ta pee bɛ wɛ? ¹⁸ Kile ya k̄aa li na na jɔɔɔ ni jɔɔɔ wu nɛ pee da ga ba jé wee wo ηmɔɔɔ fiige ki ni wɛ? Piimu p'a wu jomɔ pu logo na nɔhɔ n'a she le puyɛ ni ge, ta pee bɛ wɛ? ¹⁹ Lee l'a li pye w̄ɛɛ ya li na, pu n'a daa baara ti wuu na pee ya ta já jé Kile wo ηmɔɔɔ fiige ki ni wɛ.

4 ¹ Ayiwa, Kile ya jomɛɛ lɔ w̄ɛɛ mu na w̄ɛɛ na ba jé wu ηmɔɔɔ li ni. Lee wuu na, w'à w̄uyɛ kaseri xuuni, k̄nhɔ wa shishiin ganha da bye jebaa li ni wɛ. ² Bani Kile Jozaama p'a jo w̄ɛɛ mu ba p'a jo pee mu jogana lemu na wɛ. Ga jomɔ pe pee ya logo ge, pee ya ta yafiin bɛ nɔ pu na wɛ. Bani pu logovɛɛ ya ta pu co ni n'a daa ni wɛ. ³ Ba Kile ya yi jo jogana lemu na wɛ na:

«Nɛ loyire wo ya k̄aa jo pu da ga ba jé
nɛ wo ηmɔɔɔ li ni bada wɛ.»*

Ga w̄ɛɛ piimu p'a d̄a Yesu na ge, w̄ɛɛ kunni na ba jé lee ηmɔɔɔ li ni. Kile ya wu ηmɔɔɔ li kaa jo fo tuun wemu ni wu labye w'a fa koɔɔ ki yaaduun wu ni ge. ⁴ Bani y'a jo Kile Kafila wu ni caɔa gbarashuun wogo ki shizhaa na na:

«Kile ya wu labye wu xɔ wá
caɔa gbarashuun wogo ki na,
na ηmɔ caɔa gbarashuun wogo ki na.»*

⁵ Kile ya jo sanha na: «Pu da ga ba jé nɛ wo ηmɔɔɔ li ni bada wɛ.»

⁶ Ayiwa, piimu p'a fɛnhɛ Kile Jomɔ pu logo ge, pee ya ta jé lee ηmɔɔɔ li ni wɛ, bani pu ya ta d̄a Kile na wɛ. Wee tuun wu ni piitiilee p'a yaa na jé lee ηmɔɔɔ li ni. ⁷ Lee wuu na Kile ya caɔa katii teɔɔ sanha, kee nɛ «Nijaa». W'a fɛnhɛ ye jo saannaa Dawuda nɔ na fo l'a mɔ, yee yemu y'a jo xɔ naha be ge na:

«Yi bu Kile jomɔ pu logo nijaa,
yi ganha bu da niwegee waha wɛ.»*

⁸ Ayiwa, Zhouwe da bi sii já ηmɔɔɔ li kan Izirayeli nagoo pu mu, Kile bi da jo nige caɔa katii shizhaa na wɛ. ⁹ Lee na ba Kile ya ηmɔ caɔa gbarashuun wogo ki na ηmɔgana lemu na wɛ, lee ηmɔɔɔ li tuugo k'a gbegele yaha sanha Kile sipyii pu mu. ¹⁰ Bani wemu w'a jé lee ηmɔɔɔ li ni ge, wee bɛ ya ηmɔ wu labye wu na, ba Kile ya ηmɔ wɛ. ¹¹ Lee na, w̄u

* 4:3 Zaburuu 95:11

* 4:4 Zhenezi 2:2-3

* 4:7 Zaburuu 95:7-8

la le wù jé lee ñmòwò li ni, kònho wa shishiin ganha bu da n'a she pyevee pu ni we.

¹² Bani Kile Kafila wu je ñii wo ni baraga wo. Wu ño ya taan na ye ñoyò shuun ñmòwò na. Wu na já sipya su wu zo na, fo na she ño wu munaa tehene na, na ño wu yatenzogoyo ni semee pu na. W'a sipyii funzhakeree ni pu funjo keree suguri, fo na ki ceni. ¹³ Kile wo yayaaga ka shishiin ya ñmòhò wu na we. Kile wemu naha tàan w'à da ba fiin jo ge, yañmuyò yi beeri yi je kpænge na wee naha tàan tañmòhòjò baa.

Yesu wu je saraya naha shòonrivee wo ñuñfògbò we

¹⁴ Saraya naha shòonrivee wo ñuñfògbò wu je wèe mu, wemu w'a dugi fo fugba wu ni ge; wee je Yesu Kile Ja we, Lee wuu na wù kori yaha wu n'a daa koo li ni. ¹⁵ Saraya naha shòonrivee wo ñuñfògbò wemu wu je wèe mu ge, wee ya ñuñjo ñaari wèe na, na wèe téri wù fanhaxhòwò keree na. Bani Shitaanni ya wu taanna wii ba w'a li pyi wèe na we, ga wu ya ta já wu tòwò le jurumu wa shishiin ni we. ¹⁶ Lee na, wù lowagaa wuu pu fulo Kile wo niime saanra koro li na, kònho wu ñuñjo ñaari wù na. Wu niime tirige wù na, kònho wu bye wù tegevwò wù tegeðuun ni.

5 ¹ Ayiwa, saraya naha shòonrivee wo ñuñfògbò wemu pu ma shòonri lo sipyii pu te ni ge, sipyii pu wuu na wu ma denje, kònho wu da sipyii pu ni Kile te keree ki shòonri. Saraya yemu p'a wo pu wo jurumu w'i yafa pu mu ge, ni yañmuyò yemu p'a gaan Kile mu ge, kònho wu da yee be kaan Kile mu. ² Wu na já da kaa cebaalaa ni piinje fee pu naha conì ni lotaan ni, bani wuye pyaa be je fanhaxhòwò fòwò wa ba pu je we. ³ Tee fanhaxhòwò te ma wu pye wu na saraya wo wuye pyaa wo jurumu wu wuu na ba w'a li pyi sipyii pusamaa wo jurumu wu wuu na we.

⁴ Ayiwa, wa shishiin da ga já wuye pye saraya naha shòonrivee wo ñuñfògbò we, fo Kile ye pyaa bu ma yiri, na ma pye wii ba w'a Aròn pye mu we. ⁵ Lee l'a li pye, Kirisa be ya ta wuye pele na weeye pyaa k'a wuye pye saraya naha shòonrivee wo ñuñfògbò we. Ga na Kile w'a wee pye wii; w'a Kirisa pye:

«Mu je ne Ja,
ne mu pye na pya ñiñaa.»*

⁶ Y'a ka Kile Kafila wu ni xuu wa be ni na:

«Mu na ba gori yaha gbee
saraya naha shòonrivee ñuñfòwò | saraya naha shòonrivee ñuñfòwò,
ba Melikisedeki je we.»*

* 5:5 Zaburuu 2:7 * 5:6 Zaburuu 110:4

⁷Tuun wemu ni Yesu di bye koŋɔ na ge, w'a bi li ce na To Kile na já wee shɔ xu na, a wu Kile jɛeri, na jɛegbɔhɔ pye fo na mɛɛ suu. A Kile di wu jɛrege ki shɔ wu Kile jii fyaara ti wuu na. ⁸Ga ali na ta wu jɛ Kile Ja we, w'a sɔɔ na Kile jɔmɛɛ co wu kanhama pu funɔɔ ni. ⁹Ba w'a Kile wo kapyenɛɛ ki bɛeri jɔ fa we, piimu bɛeri p'a wu jɔmɛɛ co ge, a wu pee bɛeri shɔ; tee juwuuro te wa da ga xhɔ bada wɛ. ¹⁰A Kile di wu pye saraya naha shɔɔnriwɛ wo juɔɔfɔgbɔ we ba Melikisedeki jɛ we.

N'a daa fɛɛ p'a yaa na se naha na n'a daa wu ni

¹¹Keree nijɛhɛɛɛ wa wɛɛ mu na yu yee mu le shizhaa na, ga ki kɔri shɛmɛ p'a waha yee na. Bani yee keree naha cemɛ p'a pen. ¹²Nimɛ bi yaa na yee ta yee ya jɛri na xɔ kalaatii. Ga yee nime wuu mago sanha di jɛ kalaatii na p'a yi kalaa Kile jomɔ pu keree nizhiigee ki ni. Jirime na yee mago wa, yee da ga já yaligbangbanɔa li wɛ. ¹³Wemu wo jɔlige ki jɛ jirime ye ge, wee jɛ pubinne. Wee ya katiine ce shɔɔnri katiibaana ni wɛ. ¹⁴Ga yaligbangbanɔa jɛ sipiyileye wogo, pee piimu fungɔnyɔ y'a kasaanɔa ni kakuuɔɔ ce shɔɔnri ge, bani p'a tee lee na.

6 ¹Lee wuu na, wɛɛ ya kalaa Kirisa wo keree kiimu ni jɔkɔɔnɔɔ ti na ge, wu ganha bu da gori yaha kee ye na sanha wɛ. Wu la le wu she naha na ba n'a daa wu cɛwɛɛ see wuu jɛ wɛ. Wɛɛ ya yaa na kuri sanha jɔkɔɔnɔɔ ti wo kalaa wu feni wɛ, wee wemu wu jɛ na sipya ya yaa na daburaje jo na wu tɔɔɔ wolo kaɔɔ baa keree ni, na dɔ Kile na ge, ²ni batizeli keree, ni na keye tɛri sipyii na na Kile jɛeri pu mu, ni xupene li keree, ni kiiri we wu da ba gɔn koŋɔ sipyii na caxhɔɔ ki caɔa ge. ³Ayiwa, wu na kii keree kii yaha mu wu she naha na, ni Kile ya li koro kan.

⁴Piimu p'a kpɛenge ki ta tɔɔnii nigin na xɔ, na fugba wu wo loolodaa li jɛhe, na Kile wo Fɛfɛere Munaa li ta ge, ⁵na Kile jomɔ pu ce yacɛɛ, na cabaya sefɛere ti jɛhe ge. ⁶Lee bɛ na a pee sipyii p'i zhe sanha Kile jomɔ pu ni, na guri taha pu kalegeɛ feni. Pee sipyii pii na já pye dii na daburaje jo sanha Kile naha tɔan wɛ? Bani li jɛ kanna Kile Ja wu puyɛ pyaa ya goroo korikoritige na, na wu shiige sipyiire ti bɛeri naha tɔan.

⁷Ayiwa, zanhaya nijɛhɛye ya dun jine kemu na, k'i faa yapyiire yeege ki faa pyewɛɛ mu ge, kee ya Kile duba taa. ⁸Ga ki ba xhuyo ni jakuuɔɔ yeege, ki da yafiin bɛ jɔ wɛ, ga lanɔi ya kee tɛɛɛ. Ki taxɔɔ jɛ na.

⁹Lee bɛ na, na cebooloo, na taanpiineɛ, ali wɛɛ jɛhe ba pe jomɔ niwa pe yu, nakaara wa wɛɛ funyɔ ni yee shizhaa na wɛ. Wɛɛ ya li ce na yee wa koo nizaana ni, lee lemu li jɛ juwuuro ti wo koo li ge. ¹⁰Kile jɛ tiibaa fo wu funɔɔ ki wɔ yee wo nibyegee kee, ni yee wo taanpɛɛge ki na we, taanpɛɛge kemu yee ya zhɛ cebooloo pu na Kile mɛge ki wuu na ge; bani yee wa yi cebooloo n'a daa fɛɛ pu mago jɔgi, ali nime we bɛ ni yee wa

pu mago jɔgi. ¹¹ Ga wèe funɔɔ ki wa yee bæri nigin nigin wu la le yi da se naha na mu fo tɛhɛnɛ le. Kɔnhɔ le na y'a daa ge, y'i ba lee ta. ¹² Wèe funɔɔ wa yee pu pye saafɛɛ wɛ. Ga Kile ya cɛn wemu jɔmɛɛ lɔ ge, sipyii piimu p'a la le na wee taa pu n'a daa ni pu loxulo gbɔɔɔ ni ge, yi pye pee taannivɛɛ.

Kile ya jɔmɛɛ lemu lɔ ge

¹³ Tuun wemu ni Kile ya jɔmɛɛ lɔ Ibirayima mu ge, ma na jo ba yaaga wa kemu k'a ye Kile yɛ pyaa na wɛ, a Kile di gaa wuyɛ pyaa mɛgɛ na na: ¹⁴ «Nakaara baa, n'a da duba ma mu, ma nagoo na ba jɛhɛ xuuni.»

¹⁵ Ayiwa, a Ibirayima di ganha na Kile naha wii ni loxulo ni, na sii mɔ lee ni. Kadugo tãan a Kile di ba jɔmɛɛ li fa wu mu, w'a bi lemu lɔ wu mu ge.

¹⁶ Sipyaa ba da gaa, yaaga kemu k'a ye wu na ge, kee na w'a gari. Kee kaaga ke ki ma li shɛɛ na pee jomɔ pu jɛ can, na nakaara ta shishiin be wa pu ni wɛ. ¹⁷ Lee pyegana li na Kile ya li she na fiinɔɔ wu cɛn lɔvɛɛ pu na, na jɛri wa shishiin wa wee wo katerjɛnɛ li ni wɛ, lee na w'a kãa taha wu jɔmɛɛ li na. ¹⁸ Kii keree shuun we da já jɛri bada wɛ. Kile wu jɔmɛɛ lɔ wu nɔhɔ kãa taha li na, wu da já kafineyɛ jo bada wɛ. Lee na wèe ya lowaa ta, na wù keye kuri kee tadaɔa ki na. ¹⁹ Kee tadaɔa ki jɛ wèe mu ba tɔɔɔ jɛ wɛ, temu t'a dugo, t'i kɔɔɔɔ conɔ na yereɔe lɔhɔ ni ge. Ki jɛ ba baraga yanmuɔɔ jɛ wɛ; k'a wèe tɛri wù gori yaha n'a daa ni. Lee wuu na wù na já jé fɛfɛɛɛɛ ti bæri wo fɛfɛɛɛɛ xuu wu ni Kile naha tãan wù n'a daa wu baraga ni. Fãɔa ka ki bi lee kujɔɔ le naha pari. ²⁰ Yesu ya fenhe jé wèe naha na wee xuu wu ni, kɔnhɔ wu wèe wo jurumu wu laha wà. Wee ya pye saraya naha shɔɔnriɛɛ wo jɔnɔɔɔɔɔ ba Melikisedeki bi bye wɛ. Wu na ba gori yaha gbee tee jɔnɔɔ fɛɛɛɛ ti ni.

Melikisedeki ya ye Levi wo nagoo pu na

7 ¹ Ayiwa, we Melikisedeki we ya bye Salemu kulo li wo saan, na jɛ be Kile-gbɔtabaaga wo saraya naha shɔɔnriɛɛ. Wee tuun wu ni Ibirayima bi she kashɛn jɔmɔ ni saannaa piitiilee ni, na se ta pu na. Ba w'a pa guri na ma wɛ, a Melikisedeki di she wu jɔnɔɔ círi, na duba pye wu mu. ² Yaaga yaaga Ibirayima ya ta kashɛn ki ni ge, a wu yee bæri jagi wolo kan Melikisedeki mu. Melikisedeki kɔri wu jɛ na: «Tiime saan», na fara lee be na, Salemu kulo li saan wu jɛ wii. Lee kɔri jɛ: «Najinɔɔ saan». ³ To ni nu jɛ wu mu wɛ. Wa shishiin ya ta jo wu nɔhɔ tayirige shizhaa na, kelee wu segana, kelee wu xugana shizhaa na wɛ. Wu jɛ ba Kile Ja wu jɛ wɛ, bani wu na gori yaha wu saraya naha shɔɔnriɛɛɛɛ ti ni gbee.

⁴ Ta yee ya li cɛ na sipyigbɔ wu jɛ Melikisedeki wɛ? Fo wèe tole Ibirayima ya yaaga yaaga ta kashɛn ki ni ge, a wu yi bæri jagi wolo kan

wu mu wε! ⁵ Levi nagoo piimu p'a jin saraya paha shōonrivεεre ti kapyenεε ki ni ge, saliya wa pee mu p'a jagi shuu Izirayeli nagoo pu mu, lee kōri p'a wu shuu puyε pyaa shi sheen pu mu, ali na ta pu be jε Ibirayima nagoo p'a. ⁶ Melikisedeki bye Levi shi shen wε, ga na jagi shō Ibirayima mu. Kile bi jōmεε lō wee Ibirayima wemu mu ge, a wu duba pye wee mu. ⁷ Ayiwa nakaara baa, duba pyevōō ya ye duba tavōō na. ⁸ Saraya paha shōonrivεε|Saraya paha shōonrivōō pu shizhaa na, piimu p'a bi jagi wu shuu ge, pee bye sipyii piimu da gori xu baa wε. Ga Melikisedeki we w'a jagi wu shō Ibirayima mu ge, l'a she na wee na gori yaha j̄ii na gbee. ⁹ Wèe na já jo na Ibirayima ya jagi wu wolo tuun wemu ni ge, Levi nagoo piimu p'a jagi wu shuu ge, pee be ya jagi wolo wee tuun wu ni. ¹⁰ Bani tuun wemu ni Melikisedeki ya she Ibirayima j̄uŋō círi ge, pee bi sanha se wε; ga p'a bi bye Ibirayima ni.

¹¹ Ayiwa, Kile ya saliya wemu kan Izirayeli nagoo pu mu ge, Levi wo saraya ye yi bye wee saliya we wo tayeregbōhō. Tee saraya paha shōonrivεεre ti da bi já sipyii pu shō pu jurumu wu na, j̄uŋō bi da bye nige li na nago saraya paha shōonrivōō watii wu na teŋe, wee di bye ba Melikisedeki jε wε. Wu ganha bu bye Arōn wo kpōōn li shen wε. ¹² Ga saraya paha shōonrivεεre ti bu j̄eri, li waha l'i waha saliya wu be ya yaa na j̄eri. ¹³ Wū Kafōō Yesu wemu kaa wèe ya yu ge, gbawege katii ni wee ya foro. Kee gbawege ke wo sipya wa shishiin ya ta saraya paha shōonrivεεre kapyenεε pye saraya tasogōŋō xuu wu t̄aan wε. ¹⁴ L'a fiinŋe na Zhuda wo gbawege ki shen wu jε wèe Kafōō we. Ga tuun wemu ni Kile tudunmōō Musa ya jo saraya paha shōonrivεε pu shizhaa na ge, wu ya ta yafiin jo Zhuda wo gbawege ki shizhaa na wε. ¹⁵ Ayiwa, lemu li wa kii keree kii wo j̄eri wu fiinŋe sanha wèe mu ge, lee li wa mε. Saraya paha shōonrivōō watii w'a teŋe, wee jε ba Melikisedeki jε wε. ¹⁶ Lee ya li sheε na wee saraya paha shōonrivōō wu ya ta teŋe na saha ni sipyii wo saliya j̄omehεε ki ni wε. Ga wuyε pyaa wo t̄ehene baa j̄ii sicuumō pu sefεere ti gbōōrō ni w'a teŋe. ¹⁷ Bani Kile ya pa li she na:

«Mu jε saraya paha shōonrivōō fo gbee,
ba Melikisedeki jε wε.»*

¹⁸ Saraya paha shōonrivεεre ti wo saliya nizhiime w'a to wu fanhaxhōōrō ni wu lapōbaara ti wuu na. ¹⁹ Bani saliya wu ya já yafiin be jō fa wε, ga wèe ya tadaŋa ta nime, kemu k'a jō nizhiige ki na ge. Kee gbōōrō ni wèe da já vulo Kile na. ²⁰ Na fara lee b̄eri na, Kile ye pyaa k'a k̄aa na Yesu wu da bye saraya paha shōonrivōō we. Kile ya ta lee tuugo pye saraya

*7:17 Zaburuu 110:4

jaha shoonrivoo watii shizhaa na we. ²¹ Ga ba Yesu ya pye saraya jaha shoonrivoo we, a Kile di gaa na jo:

«Ne Kafoo Kile ya kaa,

ne da ga na jomoe jeri we. Jo:

«Mu ne saraya jaha shoonrivoo fo gbee.»*

²² Lee wuu na Yesu ya pye le karijengee jomoe fonoo le wo seeri we ni Kile te ni. Lee karijengee jomoe l'a ye na kanha nizhiine li na.

²³ Na fara lee na, pii pu saraya jaha shoonrivoe pu bi nehe, bani xu ya ta wa shishiin yaha w'a pye pu ni gbee wee labye we ni we. ²⁴ Ga Yesu ya kori yaha gbee nii na. Lee wuu na wee wo saraya jaha shoonrivoeere ti na gori yaha fo gbee. ²⁵ Lee wuu na, wemu bu soo Kile na Yesu wo karijengee ki gbocoo ni, wee na juwuuro ta koo ki caxhoo. Bani Yesu nii wo wu ne gbee, na Kile jeri peefe mu. ²⁶ Saraya jaha shoonrivoe wo juufoogoo wemu w'a bi sii yaa fo we pu wee ta ge, wee wu ne wii. Wu feere wo wu ne. Jaagi xuu wa shishiin ne wu na we, jurumu be we. Kile ya wu waa laha jurumuyii pu na, na wu yirige kari fo fugba wu ni. ²⁷ Wu mago wa li na nago niga beeri wu fenhe saraga wolo wuye pyaa wo jurumu wu wuu na, wu bu xoo wu na w'a sipyii pusamaa wo saraya yi wo pu wo jurumu wu wuu na, ba saraya jaha shoonrivoe p'a bi li pyi we. Ga w'a wuye kan na pye saraga too nii nigin ye pe, sipyii pu wo jurumu wu wuu na. Saraga katii ya yaa na wolo nige kee kadugo na we. ²⁸ Saliya w'a sipyii piimu pye p'a teje na pye saraya jaha shoonrivoe wo juufoogoo ge, fanhaxhoo ti bi bye pee na. Kile ya kaa na jomoo pemu jo saliya wu kadugo na ge, pee p'a wu Ja wu teje na pye saraya jaha shoonrivoe wo juufoogoo, wee wemu w'a fa, w'i da gori yaha be mu gbee ge.

Yesu wu ne we wo saraya jaha shoonrivoe wo juufoogoo we

8 ¹ Ayiwa, jomoo pemu beeri we ya yu ge, pu juu ye pyaa ne na saraya jaha shoonrivoe wo juufoogoo wemu wu ne we mu ge, wee nideenge ki ne Se Beeri Foo To Kile kanige ce fugba wu ni. ² Kile-peene pugbocoo kemu ni w'a wu wo labye wu pyi ge, kee ne faya puga see wogo kemu Kafoo Kile ye pyaa ya yerege ge; sipiyawyii wo niyerege be we.

³ Saraya jaha shoonrivoe wo juufoogoo beeri, wu katenene juu ki ne na yakanya ni saraya yi kaan Kile mu. Lee na, li waha l'i waha, we be wo saraya jaha shoonrivoe wo juufoogoo wu be ya yaa na saraga ka wolo.

⁴ Wu da bi bye nige ke na wu bi da bye saraya jaha shoonrivoo we. Bani saraya jaha shoonrivoe pii wa na xoo piimu p'a yakanya ye, ni saraya yi keree jaha shoonri, na be ni Kile tudunmoo Musa wo saliya wu ni ge. ⁵ Pee

*7:21 Zaburru 110:4

wo saraya naha shoonrivere t'a byi Kile-peepe puga kemu ni ge, kee ne fugba wogo ki wo jaa. Lee na, tuun wemu ni Kile tudunmoo Musa bi da fanja puga ki yerepe ge, a Kile di wu pye: «Jaa wemu w'a she ma na na ma yaha faabobonjo ki nuno ni ge, la le m'a ki beeri yaa mu.»⁶ Ga nime Yesu wo labye w'a ye na kanha saraya naha shoonrivere pusamaa wo wu na. Bani wee wu ne susurodegeme Kile ni sipyii pu te ni. Karipeege nomee nivono l'a ye na kanha nilee li na, bani lee noho ya tepe nomehee kiimu na ge, kee ya ye nizhiigee ki na.

⁷ Can na, karipeege nomee nizhiine li no da bi fa, nuno bi da bye li na pu na shuun wuu noho shan we. ⁸ Ga Kile ya wu sipyii pu jaagi, na pu pye:

«Li wii caya ya wa ma,
ne Kafoo Kile w'a jo mu.

Ne na ba karipeege nomee nivono lo
Izirayeli puga ke ni Zhuda puga ki mu.

⁹ Ne pu sefelee pu kepe co,
na pu yeege cana kemu Misira fiige ki ni ge,
karipeege nomee le ne lo pu mu wee tuun wu ni ge,
nivono li da ba bye lee tuugo we.

Bani p'a ne karipeege nomee li kyeege.
Lee wuu na ne be ya pu yaha.

¹⁰ Karipeege nomee le ne da ba lo Izirayeli nagoo pu mu
yee caya yi d'a toro xo ge, lee le:

Ne na ba na saliya wu le pu fungonyo ni,
di wu ka pu zoloo na.

Ne na ba bye pu Kile,
p'i bye ne sipyii.

¹¹ Wa shishiin da ga ba wu shi shen,
kelee wu ceboro kalaa nige we na:
<Yi Kafoo ce we.>

Bani pu beeri na ba ne ce,
na lo sipyitiilee na fo na she no sipyigboo na.

¹² Ne na ba pu kanahaya yi yafa pu mu.
Ne da ba na funjo tirige
ni pu jurumu wu kaa ni nige we.»^{*}

¹³ Tuun wemu ni Kile ya karipeege nomee nivono li kaa jo ge, a lee di nizhiine li peri nilee. Ayiwa, karipeege nomee nizhiine lemu l'a le, li cana nii be d'a toro ge, lee ya giin di biin.

^{*} 8:5 Ekizode 25:40 ^{*} 8:8-12 Zheremi 31:31-34

Yesu Kirisa ye wu je saraga nivaŋa

9¹ Karinɛɛge ɲomɛ nizhiine li funɲo ni, kodorogoo kii bye wà Kile pelegana na, ni Kile-pɛɛɛɛ puga fàya wogo, kee kemu bye ɲiɲe ke na ge. ²Fàŋa puga ki bi yereɲe, na ki pye pupyaa shuun. Pubile nizhiine li bye fefɛere puga. Sokinnagbo we, ni tabali we, ni buuri we p'a wo na gaan Kile mu ge, kee ni yee bi bye. ³Pubile shuun wuu li bi bye jahaparaga fàŋa shuun wogo ki kadugo yiri. Lee bi bye fefɛere ti beeri wo fefɛere puga. ⁴Saraya yi tawologo ka bye wà kemu k'a yàa ni sanni ni ge, kee ni pu bi nudanga yawurire ti leni. Keshi|Keshi wa be bye wà, sanni wu bi taga wee beeri to. Maane|Maane w'a bye sanni shɔɔ lemu ni ge, lee bye keshi wu ni, ni Arɔn publiin li l'a fyen ge, Kile bi saliya wu ɲomɛhɛe ki ka faakageeye yemu na ge, ni yee be. ⁵P'a bi jaalaa shuun nɔɔɔ wuu p'a yàa wee keshi wu fugba ni, pee bye serubɛɛn.* Pee wo kapaya yi ɲime pu bi keshi wu ɲɔɲɔɲo ki to. Pee ɲime pe ni pu bi jurumu yafa wo saraya yi wo shishan pu woni keshi wu fugba ni. Ga kii keree kii beeri wo jaha joduun je ɲime we.

⁶Ayiwa, le singana le na fàya puga ke ni ki yanmuyɔ yi beeri wa bi sin. Cana beeri saraya jaha shɔɔnrivɔɔ pu bi jin pubile nizhiine li ni na Kile-pɛɛɛɛ ki keree pyi. ⁷Ga saraya jaha shɔɔnriveɛ wo ɲunɔɲɔɲɔ wu ye nigin w'a bi jin pubile shuun wuu li ni tɔɲɲii nigin pe yee funɲo ni. Wu bi jin wà ni yatɔɔɔ shishan je wu keɲe ni we. W'a pee kan Kile mu wuyɛ pyaa wo jurumu we ni sipyiire ti wo wu wuu na, p'a wemu pye na ta pu ya li ce-ɛ ge. ⁸Lee funɲo ni Fefɛere Munaa ya li she na na fàya puga nizhiige ki yaha, xuu wemu w'a bye fefɛere ti beeri wo fefɛere wo wu ge, wee koo bi sanha mugi we. ⁹Kee fàya puga ke bye ɲime wo keree kii wo jaa. Lee wa li sheɛ na saraya yatɔɔɔ, ni saraya yemu beeri y'a gaan Kile mu ge, piimu p'a yee wo ge, na yee bi da já pee wo zɔɔɔ pu pye fɛɛfɛɛ we. ¹⁰Yee saraya ye, ni yaliye, ni yagbaya, ni lohɔ wuuganɔa ɲiɲehɛɛɛ, kee bi bye kalegɛɛ. Kee keree kii beeri bi bye pyeme fo na she Kile pye w'a keree ki ɲeri.

¹¹Ga Kirisa ya pa, na bye cabaya yanmuzaaya yi wo saraya jaha shɔɔnriveɛ wo ɲunɔɲɔɲɔ. Fàya puga kemu ni w'a wu wo labye wu pye ge, kee ya sii pele, ki ɲɔ be d'a fa. Sipya ya ta kee yereɲe we; ki je be ke konɔ ke wogo we. ¹²Wee ya ta jé Fefɛere ti Beeri wo Fefɛere Xuu wu ni sikapee, ni nupiye wo shishan gbɔɔɔ ni we. Ga wuyɛ pyaa wo shishan gbɔɔɔ ni w'a jé tɔɲɲii nigin ye pe. W'a da lee pye nige sanha we, bani w'a tehene baa ɲuwuuro ta. ¹³Ayiwa, na saha ni saliya wu ni, piimu bye fɛɛfɛɛ we, p'a bi sikapee ni nupɛhɛɛ shishan, ni nupinye nizogoyo shɔɔnrɔ

***9:5 Serubɛɛn:** Pee je Kile wo kapyebyii fugba we ni ba melekeɛ je we.

woni peefee na, na pu pyi mu feefee. ¹⁴ Ga Kirisa shishan ya fefeere pyi na ye yee na xuuni! Tehene baa Kile wo Munaa li gbawo ni w'a wuye kan Kile mu saraga, mane je kemu na we. Wu shishan ya juro ba keree je laha wee zoko na, konho wee di da kapyengee pyi Kile nii wo wu mu.

¹⁵ Lee wuu na Kirisa wu je karijengee jomee nivono li wo susuro tegevo. Sipyii ya jurumu wemu pye karijengee jomee nilee li wo tuun wu ni ge, pee wo juwuuro wuu na w'a xu. Kile ya piimu yiri ge, tehene baa cen wemu wo jomee l'a lo pee mu ge, konho p'i wee ta. ¹⁶ Sipyia wa bu seme yaa yani wu xu ge, taagana lemu na wu keje yanmuyo y'a yaa na pa daa wu nixhuxhogo na ge, na lee taagana li ka wee ni. Wee seme wu da ja yaaga pye we, fo weefo ba xhu, a l'i je na fiinge na w'a xu. ¹⁷ Bani na wufo yaha nii na, tayerege wa wee seme wu na we, fo wufo bu xhu. ¹⁸ Lee wuu na ali karijengee jomee nizhiine li be ya ta teje shishan baa we. ¹⁹ Tuun wemu ni Kile tudunmo Musa ya saliya wu jomehee ki beeri jo sipyii pu mu ge, a wu nupiye shishan, ni sikapee shishan lo, ni loho be, ni Izopu* tige geje, na kee taga shishan pu jeregi saliya Kitabu we, ni sipyiire ti beeri na. ²⁰ Na jo: «Kile ya karijengee jomee lemu lo yee mu ge, lee wo shishan pu je pe.»* ²¹ Lee jeregigana li ninono na Musa ya shishan jeregi Kile wo fana puga ke, ni Kile wo kapyengee yereye yi beeri na. ²² Na saha ni saliya wu ni, shishan ni p'a yanmuyo yi beeri pyi feefee, fo yanmuyo nigin nigin wa ye. Shishan ya wo we, jurumu da ga yafa we.

²³ Fana puga ke ni ki yanmuyo yi bye fugba wogo ki wo jaa. Ba yee yanmuyo yi bi yaa na pye feefee ni yaporojo shishan ni we, lee na yanmuyo ye yi je fugba wu ni ge, yee bi yaa na pye feefee ni saraga ka ni, kemu k'a ye yaporojo na ge. ²⁴ Bani fefeere xuu wemu sipyii ya yereje na pye ba see wo wu jaa je-ε ge, Kirisa ya ta je wee ni we, ga fugba wo wuye pyaa ni w'a je, konho wu yere To Kile naha taan wee wuu na. ²⁵ Wu ya ta je wa konho wu wuye pye saraga tojii nijehengee funjo ni we, ba saraya naha shoonrivee wo jurofobo w'a bi jin fefeere xuu wu ni yee beeri, ni yaporojo shishan ni we. ²⁶ Li da bi bye mu, Kirisa bi da ganha tojii nijehengee ni fo konjo jo konduun ni. Ga nime, konjo xoduun wu funjo ni, tojii nigin ye pe, w'a wuye she, na wuye kan saraga, konho wu jurumu wu lo laha wa. ²⁷ Xu na ba no sipyii beeri nigin nigin na tojii nigin. Lee kadugo na Kile di kiiri kon pu na. ²⁸ Mu Kirisa be ya pye saraga tojii nigin ye pe, konho wu shenjeheme wo jurumu tuguro lo. Wu na ba wuye she wu sigevee pu na, wu ba ba wu pana shuun wuu li ni. Wu da ba jurumu keree naha

***9:19 Izopu:** Kee je tige, kemu wo geye yi je ni shiire nijehere ni ge, tee shiire te pu ma minee na wo na jeregi.

***9:20** Ekizode 24:8

shɔɔnri lee ni wɛ, bani w'a xɔ lee ni. Ga juwuuro wu da ba gan wu sigevee pu mu.

10¹ Ayiwa, Kile ya yanmuyɔ yemu jɔmɛɛ lɔ wɛɛ mu ge, yee wo jaa bye saliya wu ni. Ga dii yɛ pyaa yee yanmuyɔ yi jɛ ge, saliya wuyɛ pyaa ya já yee she wɛ. Lee wuu na piimu p'a bi Kile peɛ na bɛ ni saliya wu ni ge, pee bi saraya wo yee bæri. Ga, saliya w'i ya ta já pee je yeege pu wo jurumu wu ni, na pee pye sipyii, piimu p'a fa wɛ. ² Yee saraya yi da bi da já sipyii pu shɔ, pu bi da yee jɔ yaha; piimu p'a yi wo ge, pee bi da bye fɛfɛɛ tɔɔnii nigin l'a xhɔ. Pee bi da puyɛ wii jurumupyii nige wɛ. ³ Ga li ya ta pye mu wɛ, yee bæri yee saraya yi ma sipyii pu funyɔ tun pu jurumu wu na. ⁴ Bani nupehɛɛ, ni sikapee shishan da já jurumu laha bada wɛ. ⁵ Lee wuu na, Kirisa na pa koɔɔ ki na, a wu Kile pye na:

«Mu ya jo na mu wa saraya yatɔɔɔ yi feni wɛ.

Mu di ya ta sɔɔ

sipyii pu wo yanmuganya yisaya na wɛ.

Ga m'a nɛ kan ceepuuro,

kɔnhɔ nɛ ti kan ma mu saraga.

⁶ Saraya nizogoyo ni jurumu yafa

saraga ka shishiin ya ta ma naha ji wɛ.

⁷ Wee tuun wu ni, a nɛ jo:

«Kile, nɛ pa di ba ma nidaan pye

ba l'a ka Kitabu wu ni wɛ.»*

⁸ Ayiwa, a Kirisa di fɛnhɛ Kile pye: «Mu jɛ saraga yatɔɔɔ ye ni sipyii pu wo yakanya yisaya feni wɛ, na yee ya mu naha ji wɛ.» Ayiwa Yesu ya ye jo, ali na ta yee saraya ye di bi wo bɛ na saha ni Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya wu ni. ⁹ Lee kadugo na a Yesu di jo sanha: «Nɛ pa, di ba ma nidaan pye.» Lee na w'a saraya yi wo saliya nile wu shan, na nivomɔ tɛɛɛ. ¹⁰ Lemu li bye Kile nidaan ge, Yesu Kirisa ya lee pye. W'a wuyɛ kan saraga Kile mu tɔɔnii nigin pe. Lee gbɔɔɔ ni wɛɛ ya je yeege wù jurumu wu ni.

¹¹ Taashiine li ni, saraya naha shɔɔnriwɔɔ pu bi Kile wo labye wu pyi caɔa bæri. Saraya ninuyɔ yi p'a bi wo tɛɛgɛɛ niɔheɔɔɛɛ ni, na ta yee saraya yi da já jurumu laha sipya na bada wɛ. ¹² Ga Kirisa ya saraga nigin pe wu wolo gbee wo jurumu wu wuu na. Lee kadugo na, a wu diin saanra tateɛge ki ni To Kile kanige cɛ. ¹³ Na Kile naha wii fo wu ba wu pɛɛn pu tirige na pa yaha wu tɔɔɔ nɔhɔ ni. ¹⁴ Piimu ya pye fɛfɛɛ na foro pu wo jurumu wu ni ge, w'a pee pye p'a fa gbee saraga nigin pe wu gbɔɔɔ ni.

¹⁵ Lee ninunɔ Kile Munaa bɛ ya she wɛɛ na. L'a jo:

* 10:5-7 Zaburuu 40:7-9

¹⁶ «Nε Kafɔɔ ya jo:

Kariɲεεge ɲɔmεε le nε da ba lɔ yee mu,
yee caya ye na toro xɔ na ge,
lee le: Nε na ba na saliya wu yaha pu zɔlɔɔ pu na,
di wu ka pu fungɔnyɔ ni.»*

¹⁷ Ba w'a xɔ yee ni wε, na jo:

«Nε da ga na funɲɔ tirige nige
pu jurumu ni pu katiibaagaa na wε.»*

¹⁸ Ayiwa, jurumu wemu ya yafa ge, jurumu yafa saraga kawuunɔ ɲɲɔ
wa nige wee wuu na wε.

Wù fulo Kile na ni lowaa ni

¹⁹ Lee wuu na na cebooloo, lowaa wa wèe mu na jé fεfεere ti bæeri wo fεfεere xuu wu ni Yesu shishan pu gbɔɔɔɔ ni. ²⁰ Yesu ya kovonɔ mugi wèe mu, lemu l'a se ni wèe ni Kile yíri ge, lee ɲε ɲi sicuumɔ koo le. Nahaparaga fàɲa* ki k'a bi lee tɔ, a Yesu di kee laha wà wu wo xu wu baraga ni. ²¹ Wèe wo saraya ɲaha shɔɔnriveε wo ɲɲɔɔfgbɔ wu ɲε wii. Wee wu ɲε Kile wo sipyii pu ɲɲɔɔ ni. ²² Lee wuu na wù fulo Kile na ni zɔsaama, ni nakaara baa n'a daa ni. Wù Yesu yaha wu wù zɔlɔɔ pu tiibaara ti bæeri je laha pu na! Wu wù je fiinɲε! ²³ Tadaɲa kemu kaa wèe ya yu ge, wù nɔɔ kee na xuuni! Bani ɲɔmεε fɔɔ wu ɲε ɲɔmεε li lɔvɔɔ we, wu na li ɲɔ fa. ²⁴ W'à wùye funyɔ tirige ni wù sipyii kaa ni, kɔnhɔ wù da wùye logoo wari taanɲεεge ni kapyege nizaanaa bye na. ²⁵ Wù ganha bu da wùye binne ɲɔ yaha ma na jo ba pii ya li pye wε! Ga wù pye wùye yeriveε, bani wùye pyaa wa li ɲaa na Kafɔɔ cabaɲa k'a tεɲε.

²⁶ Ayiwa, wèe bu dɔ, na jurumu pyi, na wù ta w'à can wu ce xɔ, saraga katii wa nige kemu na já wee jurumu we yafa wε, ²⁷ fo na kiiri ni nagbɔhɔ ki ye sigee ni fyaara nigbɔɔɔ ni. Kee nagbɔhɔ ki na ba Kile wo pɛen pu sɔrogo na pu xɔ. ²⁸ Sipyaa wemu bu Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya wu kyεegi, sipyii shuun kelee taanri bu da piimu ɲε li sɛeri ge, weefɔɔ na gbo ɲiɲaara baa pee wo jomɔ pu wuu na. ²⁹ Ga sipya bæeri w'a Kile Ja wu fanha ge, na Kile wo kariɲεεge ɲɔmεε li wo shishan pu wii na p'a nɔhɔ ge, pee pemu p'a bi weefɔɔ pye fεfεε ge. Kelee Fεfεere Munaa lemu l'a bi niime kan wufɔɔ mu ge, wu bye w'i ya gbɔɔɔ taha lee na wε, ta yee ya giin na weefɔɔ ya yaa ni kanhama nigbɔ ni na ye Kile tudunmɔɔ Musa wo

* **10:20 Nahaparaga fàɲa:** Kee ɲε fàɲa kemu k'a bi pari Fεfεere ti Bæeri wo Fεfεere ti Xuu wu wo kɲɔɔ li ɲɔ na ge. Wee tuun wu ni sipyiiime bi yaa wu jé wà wε.

* **10:16** Zheremi 31:33 * **10:17** Zheremi 31:34

saliya wu kyεεgivɔɔ na wε? ³⁰ Bani Kile wemu w'a jo ge na: «Ne ye nigin mu li wa na jurumu footɔɔ kan kakuubye mu.» Wee ninumɔ w'a jo be sanha na: «Kafɔɔ na ba kiiri kɔn wu sipyii pu na.»* ³¹ Na jε Kile jii wo wu keje ni kiiri kaa na, tee je fyaara nigbɔɔɔ de!

³² Ayiwa, tuun wemu beeri ni yee ya Kile wo kpεenge ki ta ge, yi yi funyɔ yaha nidogo wee tuun wu na. Yee ya kori yaha jɔmεε fεere ni na kee yogbɔɔ ki tun, ali na yi ta be kanhama nigbɔ ni. ³³ Kabaɲa ka na, p'a yee fanha sipyii nije ni, na yee kanha xuuni. Piimu p'a kanha mu ge, kabaɲa ka na, yee ya bi gbegele di pee tεge. ³⁴ Yee ya juɲɔ jaari kasolemεε na. Sipyii ya yee keje yaɲmuyɔ yi shɔ yee na tuun wemu ni ge, a yee loxulo wuu di lee soro, bani yee ya li ce naafuu see wo wu wa yee mu wemu na gori yaha ge.

³⁵ Lee wuu na, n'a daa we wu wa yee mu Kafɔɔ na ge, yi ganha bu da wee yaha wε. Bani lee kuduun ya pele xuuni! ³⁶ Yee mago wa sanha lowaa na, kɔnhɔ yi da se naha na Kile jidaan bye ni. Lee bu bye, w'a lemu wo jɔmεε lɔ ge, yi na ba lee ta. ³⁷ L'a ka Kile Kafila wu ni na:

«Jεere l'a kori wemu wu da ba ge,
wee di ba. Li da mɔ nige wε.

³⁸ Sipyia wemu w'a dā ne na ge, wee w'a tii.

Lee funɲɔ ni wu da ba jii sicuumɔ see wo ta.

Ga wu bu guri kadugo,

ne wo fundanga ki da da wu ni nige wε.»*

³⁹ Piimu p'a guroo kadugo, na gyεegi ge, wεe je pee ni wε. Piimu p'a daa, pee di da ba juwuuro ti ta ge, pee ni wεe je.

Sipyii piimu p'a pye ni n'a daa ni ge

11 ¹ Ayiwa, n'a daa w'a wεe wo tadaɲa ki wo yaɲmuyɔ yi keree fiinje, na wεe pye wεe ya tiin ni li ni na yi wa wεe mu na xɔ. N'a daa w'a wεe pye wεe ya sɔɔ li na na can wa yaɲmujabaaya yi wo keree ki ni. ² Pu n'a daa wu wuu na Kile ya taashiine li wo sipyii pu sɔ. ³ N'a daa funɲɔ ni wεe ya li ce na Kile wo jomɔ pu baraga ni koɲɔ ya yaa. Lee na, yaɲmuyɔ yemu ni wεe jii wa ge, yee ya yaa ni yaɲmuyɔ ni yemu y'a jaa wε.

⁴ Wu n'a daa w'a Abeli wo saraga ki pye k'a ye Kayen wogo ki na. Kile ya li she wu n'a daa wu shizhaa na na w'a tii. Bani Kile ye pyaa ya sɔɔ wu yakanga ki na. Abeli ya xu, ga niɲaa we be ni wεe ya kalaa taa wu n'a daa wu funɲɔ ni.

⁵ Wu n'a daa wu wuu na Kile ya Henɔki lɔ durogo fugba ni na ta wu sanha xhu wε. Sipyia wa shishiin ya ta wu ja nige we, bani Kile ya wu lɔ.

* 10:30 Duterenɔme 32:35-36

* 10:37-38 Habakuki 2:3-4

Yani Kile wu wu lo ge, w'a bi wu so, na jo na wu kaa ya taan wee mu. ⁶ Ni n'a daa be we, wa shishiin kaa da ja daan Kile mu we. Bani wa beeri w'a giin wu fulo Kile na ge, li waha l'i waha wufoo ya yaa na da li na na Kile wa, na je be wu shavee saraavoo.

⁷ Wu n'a daa wu wuu na Kile ya Nuxhun kaala ni keree kii ni, wu sanha kiimu ja we. Na Kile nii fyaara yaha wu zo wu na, a w'i kooobohoo ka yaa, konho wu ni wu puga sheen di ba sho. Ba w'a lee pye we, a w'i li she lee funoo ni na jaagi ya to konoo sipyii pu puoo ni. A Kile di wu jate sipyitiime wu n'a daa wu wuu na.

⁸ Wu n'a daa wuu na Ibirayima ya Kile jomee co wu yiriduun wu ni Kile mu. Kile bi da fiige kemu kan wu mu, kee di bye wu cen ge; a wu foro wuye pyaa wo fiige ki ni, na kee koo co na ta wu ya ki sanha ce we.

⁹ Wu n'a daa wuu na w'a she bye nadadiinme kee fiige ki ni, kee kemu wo jomee l'a lo wu mu ge. A w'i wu wo tiinne li pye faya piyeye ni. Lee Ishaaga ni Yakuba be ya pye. Lee jomee le ninunoo Kile bi lo pee be mu.

¹⁰ Ibirayima bi kugbooo jaha wii lemu nohoshanma p'a oo ge. Kile wu je lee kulo le wo kaphashoonrimoo ni li yerejevo.

¹¹ Wu n'a daa wu wuu na Kile ya pya kan Sara mu, ali na wu ta w'a le be xuuni. Bani w'a da li na na jomee foo wu je jomee li loovo we. ¹² Lee wuu na, ali na lege fanhaxhoo yaha t'a no wu poo wu na, w'a nagoo nijeheme ta, piimu p'a jehe ba fugba woroo ki je we, ni ba suumoo loho oo gbazhenhe je we.

¹³ N'a daa ni pii sipyii pii beeri ya xu. Kile ya yanmuyoo yemu jomee lo ge, yee bi sanha je pu keje ni we. Ga, a p'i bye kanna p'a yi jaa, na fundanga ta yi wuu na. A puye pyaa di li she na nabuun pee je, na pee nidorowuu pu wa ke nije ke na. ¹⁴ Pe jomoo pe ya li shee na to puga katii pu jovee ya zhaa. ¹⁵ Kemu ni p'a yiri ge, kee da bi pu zoloo ni, pu bi da ja guri zhe wa. ¹⁶ Ga can na, to puga nijeje pu bi zhaa, lee kori kemu ki je fugba wu ni ge. Lee wuu na, li je shiige kaa Kile mu p'a wu pyi «pee wo Kile» we. Bani w'a kulo la gbegele pu mu.

¹⁷ Wu n'a daa wuu na Ibirayima ya soo na wu ja Ishaaga kan di bye saraga, tuun wemu ni Kile ya jo wu lee pye ge. Ishaaga ye nigin pe wu bye wu ja. Na ta Kile di bi jomee lo wu mu na: ¹⁸ «Mu nagoo na ba jehe na foro Ishaaga ni.» ¹⁹ L'a bi bye Ibirayima funoo ni na Ishaaga jehe xhu be, na se wa Kile ni na wu je yeege xu ni. Lee l'a Kile pye w'a Ibirayima ja wu tereje wu na, a l'i bye kanna xu ni w'a je na foro.

²⁰ Wu n'a daa wuu na Ishaaga ya duba pye Yakuba ni Ezawu mu cabaya wuu na. ²¹ Wu n'a daa wuu na Yakuba ya duba pye Yusufu wo nagoo pu beeri nigin nigin mu, na wu xuduun ta w'a no xo. Pubiin le li bye wu keje ni ge, a wu yere, na buri lee puoo ni, na Kile pele. ²² Wu n'a daa wuu na

Yusufu ya li she na wu xuduun ta w'a nɔ xɔ, na Izirayeli nagoo pu na ba foro Misira fiige ki ni caɲa ka. A w'i li she na pu ba fòro, na pu da fòro ni wee nixhugo ki kaciiye yi ni.

²³ Pu n'a daa wuu na Kile tudunmɔɔ Musa sefɛɛ p'a wu nizexhɔɔ ki ɲmɔhɔ fo yeye taanri. Bani pu bi wu ta w'a ɲɔ. A p'i bye pu ya fya saan wu wo nijoyo yi na wɛ. ²⁴ Wu n'a daa wuu na Kile tudunmɔɔ Musa nilexhɔɔ ki ya ta sɔɔ p'a wu pyi Farawɔn poro ja wɛ. ²⁵ W'a bi li ta na wee ni Kile sipyii na kanha shiizhan, na lee ya pɔrɔ jurumu wo fundanga keree na, kee kiimu da mɔ wɛ. ²⁶ Wu meɛɛ na kyɛɛgi ba Kirisa ɲɛ wɛ, w'a lee ta naafuugbɔ na ye Misira fiige ki keɲɛ yaɲmuyɔ bɛɛri na. Bani kuduun wemu wu bi da ba da Kile mu ge, wee ni wu ɲaha di bye. ²⁷ Wu n'a daa wuu na Kile tudunmɔɔ Musa ya foro Misira fiige ki ni, ali na saan wu luu ta l'a yiri wu tɔan xuuni wu ya ta fya wɛ, bani w'a lowaa ta ma na giin na Kile wemu wu ɲɛ wa ya wu ɲaa-i ge, na wee w'a ɲaa. ²⁸ Wu n'a daa wu wuu na w'a Yawutuu Bulooro ɲuwuuro ti wo Kalene|Kalene li teɲɛ. Na shishan ɲeregi ɲeregi piyeye yi kupɔɔɔ ki ɲɔ na, kɔnhɔ xu wo meleke wu ganha bu da nɔ Izirayeli sheen pu wo jashiime wa shishiin na wɛ. ²⁹ Pu n'a daa wuu na Izirayeli nagoo p'a suumɔ lɔhɔ ki kɔn ɲeri ba ɲiwaga ɲɛ wɛ, kee kemu p'a byi na «Lɔɲiga» ki ge. A Misira sheen pu bɛ di jo p'i lee shi pye, ga, a lɔhɔ k'i gɛgi, na pu li.

³⁰ Pu n'a daa wuu na Izirayeli nagoo p'a pa ɲaari na Zheriko kulo li maha cabyaa gbarashuun funɲɔ ni, a li kasɔrɔyɔ y'i do. ³¹ Wu n'a daa wuu na navarashaa Araxabi ya ta pinne xu ni Zheriko sheen pusamaa ni shiizhan wɛ, pee piimu pu bye Kile ɲɔmɛɛcobaalaa ge. Bani Izirayeli nagoo piimu p'a bi she kulo li saala ge, w'a bi pee co na ɲɔ.

³² Di yeke bɛ ta jo sanha wɛ? Bani tuun w'a na xuunɔ wá Zhedeyɔn, ni Barake, ni Samusɔn, ni Zhɛfute, ni Dawuda, ni Samuweli, ni Kile tudunmɔɔ pusamaa keree na. ³³ Pu n'a daa wuu na p'a se ta saannaa na, na tiime keree pye. Kile ya yaɲmuyɔ yemu ɲɔmɛɛɛ lɔ pu mu ge, a p'i yee ta. P'a pii kan cɛnrilɛɛ mu, ga yafiin ya pu ta wɛ. ³⁴ P'a pii le na ni, ga yafiin ya pu ta wɛ. A p'i ganha na giin p'i ɲmɔparaa taga pii gbo, ga, a pee di shɔ. Fanhaxhɔrɔɔ bye pu na, ga, a p'i fanha ta. Pii bye kashenɲmɔ-jemɛɛ fo fiiye ya wo kashen keye na fe pu ɲaha na. ³⁵ Cèè pii wo n'a daa wuu na Kile ya pu sipyii ɲɛ piimu ya bi xu ge. Pii ya kanha pu ni, ga p'i ya sɔɔ na puye shɔ wɛ. P'a sɔɔ xu na, kɔnhɔ pu caɲɛɲɛ p'i Kile ta. ³⁶ P'a pii la wolo, na pii kɔn, na tɔrɔ shɔnhɔyɔ taga pii pɔ, na pii le kaso ni. ³⁷ Na kagereye taga pii wá gbo, na menizhee wo ɲahanaa taga pii ja, na pii gbo ni ɲmɔparaa ni. P'a bi ɲaari na mari, sikaseɛye ni dubyaseɛye di ɲɛ pu faleye. ³⁸ A p'i ganha na ɲaari na yeree siponɔ ni, ni boboyo yi na,

ni faaya wegeye ni, ni jiiṅe wegeye ni. Na ta koṅṅo sipyii bi ta yaa ni pii sipyii pii tuugo ni wε.

³⁹ Kile ya pii sipyii pii bæeri sɔ pu n'a daa wu wuu na. Ga lee bæ na Kile bi yaṅmuyɔ yemu wo jɔmɛɛ lɔ pu mu ge, yee bi sanha jé pu keṅe ni wε.

⁴⁰ Bani fungɔngɔ nizaanɔ ki bye Kile mu na jaha tii ni wèe ni. Wu funṅɔ bye pii sipyii pii jɔ ki fa wèe kadugo na wε.

Wèe ya kanhama soro ba Kirisa jε wε

12¹ Ayiwa, pii sɛɛɛɛ niṅɛhɛmɛɛ pii ya wèe maha, lee wuu na lemu bæeri li da bye tuguro wèe mu, wèe ganha bu da zhe jaha na n'a daa ni-i ge, wù kee bæeri jɔ yaha, jurumu wemu bæeri w'a wù birege ge, ni wee bæ. Kile wo labye we w'a she wù na ge, wù la le wù da fe w'a wùye shaanri wee feni. ² Wù wù jahaya tii Yesu na, wee wu jε wèe n'a daa wu nɔhɔshanma ni wu favɔɔ. Wee w'a korikoritige ki kanhama soro, wu ya ta pee wii shiige wε. Bani fundanga ke ki bye wu jaha na ge, kee ni w'a bi wu jaha le. Wu nideenge ki wa nime saanra tateenge ki ni Kile kanige cε. ³ Yesu wemu w'a jurumupyii makɔṅɔ ki soro mu ge, yi yi funṅɔ yaha nidogo wee na, kɔnhɔ yi fanha ganha da xhɔ, yatengboyo di jé yi ni wε.

⁴ Bani zhaanra temu yee ya leni ni jurumu ni ge, yee sanha tee le xɔ fo na nɔ xu na wε. ⁵ Kile wemu w'a yere kaan yee mu ba wu jalaa jε-e ge, ta yee funṅɔ ya wɔ wu jomɔ pu na? W'a jo:

«Na ja, ma ganha bu da Kafɔɔ wo guu
wu kpɔɔnrɔ ti wii kapire wε!

Wu bu ma jaagi,
lee bæ ganha bu ma yatenye gbo wε!

⁶ Bani sipya we kaa l'a dan Kafɔɔ ni ge,
weefɔɔ w'a guuni.

W'a piimu bæeri wii wu nagoo ge,
w'a pee bæeri kpɔɔn ni wu susɔ wu ni.»*

⁷ Yi Kile wo guu wu kpɔɔnrɔ ti soro, bani w'a yee wii wu nagoo. Ja weke wu jε ni wu to ya wu kuuni-i wε? ⁸ Kile ya wu nagoo bæeri kuuni. Wu bye w'i ya yee kuuni wε, yee jε wuyε pyaa wuu wε, ga kpɛenge nagoo yee jε.

⁹ Wù wù funṅɔ yaha nidogo wù sefɛɛ pu na. Pee ya wèe kuuni, a wèe bæ di ganha na pu pɛle. Ta wèe ya yaa na kuu xuuni fugba To Kile mu na ye pee na, kɔnhɔ wù jii sicuumɔ ta wε? ¹⁰ Wèe tii ya wèe kuuni jeri funṅɔ ni, na bæ ni puyε pyaa jidaan ni. Ga wèeye pyaa wo kuduun kaa na Kile ya wèe kuuni, kɔnhɔ wù bæ di já taa ta wu fefɛere ti ni. ¹¹ Can na, sipya wa shishiin ya fundanga taa wu kuuduun ni wε, fo patanhaɔa. Ga kalaa

* 12:5-6 Talemɛɛ 3:11-12; Zaburuu 119:75; Zaburuu 94:12

we wufɔɔ da ba daa lee kadugo na ge, wee wo kuduun na ba bye weefɔɔ mu naniŋe ni tiime.

¹²Lee wuu na, yi yi fanhaxhɔɔɔ keye yi nigiri, ni yi nugunɔɔ yi y'a jele ge. ¹³Korogoo kiimu k'a tii ge, y'a naari kee ni, kɔnhɔ fanha baa fɔɔ wemu w'a taha yi feni ge, wee ganha da koo yaha we, ga w'i fanha ta.

¹⁴Y'a naniŋe shaa k'i bye yi ni sipyii pu beeri te ni. Yi yi torogana li yaha l'i bye feefee, ni lee be we, wa shishiin nii da ga daha Kafɔɔ na we. ¹⁵Y'a yiye kaseri, kɔnhɔ wa shishiin ganha da wuyɛ tɔɔɔɔ wolo Kile wo niime wu ni we. Wa shishiin ganha bu da zɔɔ wu pye ni funguunɔɔ ni, ki wu tehene ta, k'i shenŋehemee zɔɔɔ kyeeɛgi we. ¹⁶Y'a yiye kaseri wa shishiin ganha da bye yi ni dɔɔɔ, kelee Kile nii fyaara baa fɔɔ ba Ezawu bye we. Bani cen taa lemu li bi yaa na nɔ wu na wu lege ki wuu na ge, w'a lee faa yalige golere nigin ye na. ¹⁷Y'a li ce lee beeri kadugo na, tuun wemu ni wu bi giin wu duba wu ta ge, wu ya ja we. Ali na ta wu nesinme wo bi wu shaa be, ga, a p'i zhe wu ni, bani wu ya weri daburaje jo we.

¹⁸Kile na yee ya fulo. Sipya na ja gbɔn yaaga kemu na ge, yee ya ta fulo kee na we. Kee yaaga ke je Sinayi faaboboŋɔ ke. Izirayeli nagoo pu p'a fulo kee na. Pee ya nagbɔhɔ na, ni Kilewɔ, ni nibiigbɔhɔ, ni zanha kafeekuunɔ, ¹⁹na maga mee ni mujuugbɔɔ la logo. Ga Izirayeli nagoo pu p'a yee logo ge, a pee di jo na Kile wu na wuyɛ na, na fanha je pee ni pee pu ja ali wu nɔnii nigin be logo nige we. ²⁰Bani nɔmee le l'a kan pu mu ge, pu ya ja li na we. Lee je na: «Sipyaa sipya w'a kpɔn ke faaboboŋɔ ke na ge, ali yatɔɔɔɔ be, pu kagereye taga kee wa gbo.»* ²¹Le p'a na ge, lee bye fyaara kagbɔɔ xuuni fo Kile tudunmɔɔ Musa ye pyaa ya jo: «Ne fya xuuni fo na jele.»* ²²Ga yee wuu li ya ta pye mu-i de. Siyɔn wo faaboboŋɔ ki na yee ya fulo, Kile nii wo wu wo kugbɔɔ le. Zheruzalemu kulo li je fugba wu ni, ni li tehene baa melekee pee. ²³Kile ya wemu naha bulo ge, wee wo pinnege ki na yee ya fulo. Kee pinnege ke wo sipyii pu funɔɔ y'a taan na pee meye y'a ka fugba we ni. Kile na yee ya fulo, wee wemu wu je sipyii beeri wo kiiri kɔnɔɔ ge. Sipyitiime pii pu bye koŋɔ ki na fo taashiine li ni, pu d'a kari Kile yiri ge, pee na ya fa nime. Pee na yee ya fulo. ²⁴Yesu ye pyaa na yee ya fulo. Wee wemu wu je kariŋeege nɔmee nivonɔ li wo susurodegeme we ni Kile te ni ge. Wu shishan pu p'a weɛ pye feefee ge, pee na weɛ ya fulo; pee ya ye Abeli wo pu na.

²⁵Ayiwa, yi kasege yaha yiye na, Kile ba yu ni yi ni, na yere kaan yi mu, yi ganha bu da zhe yee logoŋɔ na we. Bani fo taashiine li ni, piimu p'a she pu da Kile tudunmɔɔ pu wo jomɔ pu logo niŋe ke na-e ge, pee ya ta sho jaagi kanhama pu na we. Nime wemu w'a yu ni weɛ ni na yiri fugba we ni, na weɛ kaala ge, weɛ bu bye weɛ di ya ta sɔɔ wee wo nijoyo yi na

* 12:20 Ekizode 19:12-13

* 12:21 Duterɔnɔme 9:19

wε, wèe na ba shɔ shɔgana leke na wε? ²⁶ Wu mujuu l'a piŋe ki pye k'a cεle taashiine li ni. Ga nime w'a jɔmεε lɔ wèe mu na: «Ne na ba piŋe ki pye k'i jele tɔɔnii nigin wa be sanha na fara fugba wu be na.» ²⁷ Ba w'a jo na: «Tɔɔnii nigin wa be sanha wε.» Lee ya li shεe na yaŋmuyɔ yemu y'a cεle ge, na yee na ba biin. Yaŋmuyɔ yemu yi ŋe yi da ga xhɔ-ε ge, yee ye yi da ba gori.

²⁸ Lee na, saanra temu ni wèe da ba bye ge, tee wo yaaga ka shishiin da ga ba jele laha ki tayahaŋa ni wε. Lee wuu na w'à Kile shaari, wu da wu labye ni wu jidaan pyi, wu pɛɛŋe, ni wu jii fyaara ni. ²⁹ Bani wèe wo Kile wu ŋe na be, kemu k'a ki yaara sòrogo fεεfεe ge.

Yeriyeri jomɔ

13 ¹ Yi la le yi da se naha na ni cebooloo pu taanŋεεge ki ni. ² Yi ganha bu da funŋɔ wɔ nabuun dirige na wε, bani pii ya melekeε tirige na ta pu ya pu cε wε. ³ Yi yi funyɔ yaha nidoyo kasolemεε na, ma na jo yi be p'a pye toro pee tuugo kasolemεε. Yi yi funyɔ yaha nidoyo kanhama fεe na, l'i bye kanna yiye pyaa ceepuuro ti t'a gana.

⁴ Sipyii beeri ya yaa na furu pele. Ná fara cee wu na, wa shishiin ganha ba nɔhɔmɔ keree, kelee dɔdɔɔɔ pyi wε, bani Kile na ba kiiri kɔn sipyinɔɔɔɔ ni dɔdɔɔ na. ⁵ Yi ganha bu da yiye yaha wari la fεe wε, ga lemu li wa yi keye ni ge, lee li yi yaa, bani Kile ye pyaa ya jo:

«Ne na na funŋɔ yaha
nidogo mu na tuun beeri ni,
n'a da ga ma yaha
ma ye nigin tuun wa shishiin ni wε.»*

⁶ Lee wuu na wèe ya lowaa ta na yu:

«Kafɔɔ ŋe ne Tegeɔɔɔ,
ne da vya yafiin be na wε!
Naha sipiyawyii di da já bye ne na wε?»*

⁷ Yi wo nahagbaa fεe piimu p'a Kile jomɔ pu jo yi mu ge, yi yi funyɔ yaha nidoyo pee na! Yi yi funyɔ yaha nidoyo pee paarigana li na, pee wo n'a daa wu wo nara l'a pa xhɔ xɔgana lemu na ge, y'i bye pee taannivεε!
⁸ Yesu Kirisa ya ŋeri wε. Ba w'a bye tapaa wε, mu wu ŋe niŋaa, mu wu wa da gori yaha be fo gbee.

⁹ Yi ganha bu da yiye yaha kalaa nivomɔ watii wu yi piinŋe wε. Bani Kile wo niime we, wee w'a fanha kaan sipya zɔ mu, lee l'a saha, na jɔ.

* 12:26 Agizhe 2:6 * 13:5 Zhouwe 1:5; Duterεnɔme 31:6, 8

* 13:6 Zaburuu 118:6-7

Kodorogoo kiimu ki wa yaligee ki na ge, lee koo la shishiin wo jaari da ga já fanha kan sipya mu n'a daa ni we. Piimu p'a kee kodorogoo kii jaari ge, li ya yafiin be ɲɔ pee na we. ¹⁰ Saraya tawologo|Saraya yi tawologo wa wèe mu. Saraya naha shɔɔnrivɛɛ|Saraya naha shɔɔnrivɔɔ piimu p'a kapyɛɛɛ pye fàɲa puga ki ni ɲiɲe ki na ge, pee da já pu wo ɲalige ta wèe wo saraya yi tawologo ki ni we.

¹¹ Yatɔɔɔ shishan ni pee wo saraya naha shɔɔnrivɛɛ wo ɲɲɔɔɔɔɔɔ wu ma jé Fefɛɛɛ ti Bɛɛri wo Fefɛɛɛ Xuu wu ni, na pee saraga jurumu wu wuu na. Ga yee yatɔɔɔ nigboyo yi wo xaara ti ma sòrogo kanha ki kadugo yíri.

¹² Lee na Yesu ye pyaa be ya kanha na xhu kanha ki kadugo yíri, kɔnhɔ wu sipyiire ti pye fɛfɛɛ ni wuye pyaa shishan ni. ¹³ Lee na, wù be pu she ni wu ni kanha ki kadugo yíri, wù binne ni wu ni wu fanhara ti na. ¹⁴ Bani kulo li l'a da gori yaha gbee ge, lee wa wèe mu ɲiɲe ke na we. Ga kulo le l'a ma ge, lee wèe ya zhaa.

¹⁵ Lee wuu na wù masɔɲɔ saraya wolo kan Kile mu Yesu Kirisa gbɔɔɔɔ ni. Wù ganha bu da lee ɲɔ yaha we, lee kɔri, wu mege pɛɛɲe ki pye wù ɲɔ na tuun bɛɛri ni. ¹⁶ Yi yi funyɔ yaha nidoyo kasaanɲaa bye na; yi da yi sipyiɲii kaan yi keɲe yaɲmuyɔ ni. Bani yee saraya yi tuugo k'a dan Kile ni.

¹⁷ Yi yi nahagbaa fɛɛ ɲɔmɛhɛɛ co, yi guu pu mu, na li pye p'a yi munahaa ki kaseɛge pyi, bani Kile na ba pee yege yi munahaa wuu na. Y'a li pyi mu, kɔnhɔ p'i já yi naha co ni fundanga ni, ɲatanhaɲa baa. Lee be we, yee wo kuduun da da li ni we.

¹⁸ Yi kori yaha Kile-ɲerege na wù mu! Wèe ya dà li na na zɔsaama wa wèe mu. Bani li wa wèe funyɔ ni na ɲaarigazaana jaari tuun bɛɛri ni.

¹⁹ N'a da yi jo waha yi mu jo yi kori Kile-ɲerege na, kɔnhɔ ne guri she yi mu tɔvuyo na.

Duba ni fò

²⁰ ɲaɲiɲe fɔɔ Kile wu ɲe yatɔɔnahamaa pu wo ɲɲɔɔɔɔɔɔ we. Wee w'a wù Kafɔɔ Yesu ɲe yeege xu ni, tɛhɛne baa kariɲɛɛge ɲɔmɛɛ li shishan pu gbɔɔɔɔ ni. ²¹ Wu yi ɲi kapyeege nizaanɲaa bɛɛri na, kɔnhɔ yi da wu ɲidaan pyi. Lemu l'a dan wu ni ge, wu lee le yi funyɔ ni Yesu Kirisa gbɔɔɔɔ ni. Nɔɔɔɔ wu taha wee mege na fo gbee. Amiina.

²² N'a yi ɲɛɛri na cebooloo jo yi pe yeri yeri jomɔ pe xu yiye ni, bani sɛme wu jomɔ pu ya ta ɲɛhe we. ²³ Ne funɲɔ ki wa y'i li ce na jo wù ceborona Timote ya yaha na foro kaso wu ni. Wu bu nɔ naha, ne ni wu ni, jeri bu bye w'à da zhe foro yi na. ²⁴ Yi wù fò kan yi nahagbaa fɛɛ pu bɛɛri mu, ni Kile wo sipyii pu bɛɛri. Wù cebooloo piimu be pu wa Itali fiige ki sheen ge, pee be ya yi fò kan.

²⁵ Kile wo niime we wu pye yi bɛɛri na. Amiina.